

HATAY ve ÇEVRESİ YÖRESEL DİLİMİZ “Dilim Dilim, Benim Dilim” SÖZLÜK

Prof. Dr. Bilal YILDIRIM

Prof. Dr. Bilal YILDIRIM

HATAY ve ÇEVRESİ YÖRESEL DİLİMİZ
“Dilim Dilim, Benim Dilim”
SÖZLÜK

ISBN 978-625-6287-33-4

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye’de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000’in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Tarcan Matbaacılık Yayın. San. - Murat Tarcan
İvedik Cad. No: 417 Yenimahalle/ANKARA
Kızılbey Vd 8230201756
Tel: (0312) 384 34 35
Faks: (0312) 384 34 37

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47663

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Bilal YILDIRIM

1961 Hatay İli Hassa İlçesi Yuvalı Köyü doğumludur. İlköğrenimini köyünde tamamladı. Ortaokulu Aktepe ortaokulunda, Liseyi Kahramanmaraş Lisesinde okudu. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Hatay Eğitim Yüksek Okulundan mezun oldu. Zonguldak İli Çaycuma İlçesinde Sınıf Öğretmeni olarak göreve başladı. Çaycuma ilçesi Halk Eğitimi Merkezinde Müdür Yardımcılığı görevinde bulundu. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yöneticiliği ve Deneticiliği Programından mezun oldu. 1996 yılında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalından Yüksek Lisans derecesi aldı. Bolu'da Rehber öğretmen, Batman ilinde İlköğretim Müfettişi olarak görev yaptı. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Doktora derecesi aldı. Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümüne Öğretim üyesi olarak atandı. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdür Yardımcılığı görevini yürüttü. Balıkesir Üniversitesi Sürekli Eğitim Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürlüğü görevini de yürütmüştür Kosova Cumhuriyeti Priştine Üniversitesi Prizren Eğitim Fakültesinde misafir öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. İyi derecede İngilizce, gramer olarak orta derecede Arapça bilmektedir. Balıkesir Üniversitesi Manyas Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü görevini de yürütmüştür. Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan yardımcılığı, Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığı görevlerini de yürütmüş ve halen aynı üniversitede Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yapmaktadır. 2018 yılında doçentlik unvanı aldı. Tekrar Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesine atandı. Halen Savaştepe Meslek Yüksek Okulu Müdürlüğü görevini de yürütmektedir. Çok sayıda yayınlanmış bilimsel makaleleri, bildirileri, kitap bölümleri ve kitapları da bulunmaktadır. Ayrıca şiir de yazan Bilal Yıldırım evli ve üç çocuk babası, bir torun dedesidir.

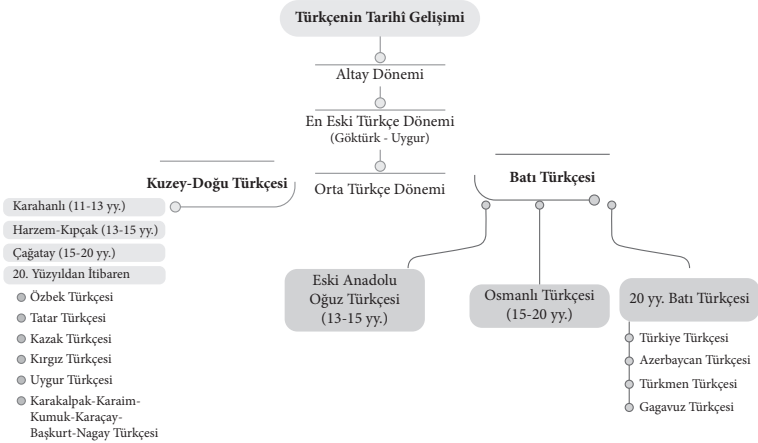
ORCID No: 0000-0001-6225-5859

TEŞEKKÜR

Bu çalıőmanın baőlangıcından bitimine kadar destek veren tım dostlara en içten teőekkürlerimi sunarım. Bu çalıőmanın kitaplaőıp basımında maddi ve manevi desteğini esirgemeyen Hatay-Hassa-Aktepeli, İstanbulda ve farklı ülkelerde iőyerleri olan değerli iő adamı Hasan Demirci'ye en özel ve içten teőekkürlerimi sunarım. Ayrıca Abim Cafer Yıldırım, yeğenim Yusuf Yıldırım, Hilmi Yıldırım, Hatice Yıldırım, Mustafa Aracı, Cemil Yıldırım, Ahmet Yıldırım, Abdurrahman Yıldırım, Kürecili İstanbuldan Mehmet Demirci'ye okul arkadaşım ve dostum, Nazmi Koőar'a, ... ve ismini yazamadığım tım katkı verenlere teşekkür ederim.

SUNUŞ

Dil bir iklimdir, dil bir duygu-zihin yansımasıdır. Dil düşünmedir, dil söylemedir, dil anlama, anlatmadır, anlaşmadır. Dil bir topluluğu millet yapan en temel unsurdur. Dil, kültürün oluşturucusu ve taşıyıcısıdır. Dil, belirli bir toplumdaki bireylerin düşüncelerini ve duygularını o toplumsal kültürle oluşan ses ve anlamlarla ve o kültüre özgü ortak kurallarla iletilmesini sağlayan gelişmiş bir sistemdir. Dil, anlaşmayı sağlayan kendisine özgü kanunları olan, bilinmeyen zaman sürecinde, seslerden örülmüş gizli anlaşmalar sistemidir. Türk Dilinin tarihi gelişimi ve yaygınlığı aşağıdaki şemada daha anlaşılır şekilde ifade edilebilir.

Türk Dilinin Tarihi Gelişimi ve Özellikleri

Dil, birtakım kurallardan oluşan sosyal bir sistem ve iletişim aracıdır, kendine özgü kuralları vardır. Dilin özellikleri ve bileşenleri genel kabul gören anlayışa göre şu şekilde ele alınmaktadır:

1-Ses Bilgisi: Dilin en küçük ses birimleridir ve kelimeleri oluşturmak için bir araya getirilir. Örneğin, Türkçede /d/e/ v /l/e/t/ sesleri “devlet” kelimesini oluşturmak için bir araya getirilerek bir kelime, bir kavram oluşturulur.

2-Biçim Bilgisi: Dilin anlamlı en küçük birimidir ve kelime ya da kelime unsurları şeklinde olabilir. Örneğin, Türkçe’de “**evsiz**” kelimesi iki biçimde görülebilir: “**ev**” (konut, hane) ve “**-siz**” (olmayan) şeklinde dizilir.

3-Sözdizimi: Kelimelerin anlamlı bir ifadenin nasıl oluştuğuna ilişkin kurallardır. Örneğin, Türkçede “**Ali, okula gitti**” cümlesi “**Özne-Nesne-Yüklem**” şeklinde sıralanmak durumundadır. “**Gitti Ali okula**” Türkçe’de doğru bir sözdizimi değildir.

4-Anlambilim: Kelimelerin ve cümlelerin anlamı ile ilgilidir. Cümle içerisindeki kelimelerin dizilişinin farklı anlamlar oluşturması ile ilgilidir. Örneğin, “**Ali ve Bilal**” kelimeleri insan ismidir. “**Ali, Bilal’i ziyaret etti**” cümlesi ile “**Bilal, Ali’yi ziyaret etti**” cümlelerinin her ikisi de sözdizimi olarak doğru olmasına rağmen, her biri farklı bir anlam taşır.

5-Kullanım: Dilin kullanıldığı sosyal ve kültürel bağlamda, kullanılan içerik, ses tonu ile jest ve mimikler farklı anlamlar oluşturabilir. Örneğin, “Bu durumda yandık desene!” cümlesi, “havanın çok sıcak olacağını” veya “çok kötü bir durumun olacağını” ifade etmek için kullanılabilir.

Dil türleri üç başlık altında değerlendirilmektedir:

1. Standart Dil: Resmi olan ve dilin tüm temel kurallarının yer aldığı dildir. Devlet idaresi, eğitim, hukuk, medya, yabancılara ana dili öğretimi, standart dilin kullanıldığı önemli alanları oluşturur.

2. Sosyal Dil: Sosyal grupların dili kendilerine özgü bir biçimde kullanması şeklinde ifade edilir. Dilsel topluluk içinde aynı dilin kullanımı özellikle söz varlığı bakımından bu gruplar arasında değişiklik gösterir (İmer, 1987). Mesleklere, toplumsal statüye, yaşa, cinsiyete özgü etkenler burada belirleyici bir rol oynayabilmektedir (Demir 2011).

3. Yerel Dil: Genellikle bölgesel kullanımlar olarak incelenen bu dilsel türler, belirli yerleşim alanlarında oluşmuşlardır. Ana-

dolu ağızlarında farklılıkların bulunması 11. yüzyıldan itibaren Anadolu'ya yerleşen Oğuz boylarının farklı ağız özelliklerine sahip olmasından kaynaklanmaktadır (Karahana 2014).

Özellikle ağız adı da verilen yöresel konuşma dilinde olduğu gibi, genel olarak dilimizdeki sese dayalı anlamları yazıya dökmekte zorlandığımız durumlar vardır. Bu çalışmada da birçok kelimenin sese dayalı anlamları yazılırken güçlüklerle karşılaşmıştır. Türk Dilinin seslerini Arap alfabesi de Latin alfabesi de tam olarak karşılayamamaktadır. Kendine özgü sesleri olan dilimizin tam olarak kullanılabilmesi için bazı yeni harflerin türetilmesi gerekmektedir.

Örneğin: Nazal **-Nn-** olarak bilinen sesi, kullandığımız alfabe-deki hiçbir harf karşılamamaktadır. “**Senin**” yerine “**sening**” -nazal **n** ile” anlamını verecek sesi karşılayan bir harf bulunmamaktadır. Benzer şekilde “**el**” anlamından farklı “**el**” yani yabancı anlamındaki sesi karşılayan bir harf yoktur.

-**Nazal “N” için:** “**N-n**” harfinin üzerine düz çizgi ya da şapka kullanılabilir. Bu ses, harf olarak değişik şekillerde yazılmaktadır. Bazı Türk devletlerinin alfabelerinde bunlar farklı şekillerde kullanılmaktadır.

Kazakistan ve Kırgızistan: **Ñ-ñ** karşılığı Kiril harfi olan /**Н-н**/, Özbekistan: /**NG-ng**/.

-**Yabancı, başkası anlamında “El” anlamındaki ses için:** Azerbaycan alfabesinde yer alan “**Ә ә**” harfler kullanılabilir. Ya da “**Ee**” harfinin üzerine çizgi veya şapka konarak kullanılabilir.

-**Kâğıt, Kâbe, Kâmil, Helâl, Hilâl, Bilâl** gibi kelimelerdeki sesler için “**Ee**” den “**Aa**”ya geçişi sağlayan “**Ă-ă**” harfleri ya da “**Aa**” harfinin üzerine şapka kullanılabilir. Hiçbir dilde konuşma diliyle yazı dilini aynı şekilde karşılayan tam yeterli alfabe olmayabilir. Ancak sık kullanılan ve dilin köklerinden gelen ifade biçimlerini yansı-tacak harflere ihtiyaç duyulmaktadır.

Oğuz boylarının her birisi Anadolu'nun her yerine yerleşmiştir, ancak bazı bölgelerde bu boyların bazılarının daha yoğun şekilde yerleştiği anlaşılmaktadır. Oğuz boylarından bu bölgelerde en yaygın olarak yerleşmiş olanları kayıtlardan anlaşıldığına göre şu iki Türk boyudur:

YIVA (YUVA)

Afyonkarahisar-Şuhut-**Akyuva**, Ağrı-Diyadin-**Yuva**, Ağrı-Hamur-**Yuvacık**, Aksaray-**Yuva**, Amasya-Ezinepazarı-**Yuvaköy**, Amasya-**Yuvacık**, Antalya-Elmalı-**Yuva**, Antalya-Finike-**Yuvalı**, Antalya-Kaş-**Yuvacık**, Antalya-Kemer-**Çamyuva**, Aydın-Söke-**Yuvaca**, Bitlis-Ahlat-**Yuvadamı**, Bitlis-Bölük yazı-**Yuvacık**, Bolu-**Yuva**, Bolu-Seben-**Yuva**, Burdur-Bucak-**Yuva**, Burdur-Tefenni-**Yuva**, Burdur-Tefenni-**Yuvalak**, Çanakkale-Çan-**Yuvalar**, Çankırı-Ilgaz-**Yuvademirciler**, Çankırı-Ilgaz-**Yuvasaray**, Çankırı-Orta-**Yuva**, Denizli-Acıpayam-**Yeşilyuva**, Denizli-Çivril-**Yuva**, Diyarbakır-Çınar-**Yuvacık**, Diyarbakır-Kulp-**Yuvacık**, Diyarbakır-Silvan-**Yuva**, Erzincan-Kemaliye-**Yuva**, Erzincan-Refahiye-**Yuvadağı**, Erzincan-Tercan-**Yuvalı**, Giresun-Dereli-**Yuva**, Gümüşhane-Köse-**Yuvacık**, Gümüşhane-Yağmurdere-**Aşağı Yuvalı**, Gümüşhane-Yağmurdere-**Yukarı Yuvalı**, Hatay-Hassa-**Yuvalı**, Isparta-Eğirdir-**Yuvalı**, Kastamonu-İnebolu-**Yuvacık**, Kastamonu-Kuzyaka-**Aşağıyuva**, Kayseri-Kocasinan-**Yuvalı**, Malatya-Doğanşehir-**Yuvalı**, Mardin-Midyat-**Yuvalı**, Nevşehir-Acıgöl-**Yuva**, Ordu-Gölköy-**Yuvapınar**, Ordu-Mesudiye-**Yuvalı**, Samsun-Ladik-**Yuvacık**, Siirt-Kurtalan-**Yuvalı**, Sinop-Gerze-**Yuvalı**, Sivas-Divriği-**Yuva**, Sivas-Gölova-**Yuvacık**, Sivas-Gürün-**Yuva**, Şanlıurfa-Birecik-**Yuvacık**, Şırnak-İdil-**Yuvalı**, Tekirdağ-**Yuva**, Tekirdağ-Saray-**Yuvalı**, Tokat-Reşadiye-**Yuvacık**, Van-Çaldıran-**Yuvacık**, Van-Gevaş-**Yuva**.

AVŞAR (AFŞAR)

Afyonkarahisar-Dinar-Dombayova-**Afşar**, Aksaray-Ağaçören-Merkez-**Avşar**, Amasya-Ezinepazarı-**Avşar**, Ankara-Bala-**Afşar**, Ankara-Çamlıdere-**Avşarlar**, Ankara-Güdül-**Afşar**,

Ankara-Kalecik-Çandır-**Afşar**, Ankara-Polatlı-**Avşar**, Antalya-Elmalı-Akçay-**Afşar**, Aydın-Söke-**Avşar**, Balıkesir-Balya-**Çamavşar**, Balıkesir-**Kocaavşar**, Bolu-Gerede-**Afşartarakçı**, Bolu-Gerede-**Birinciafşar**, Bolu-Gerede-**İkinciafşar**, Bolu-Mengen-Gökçesu-**Afşar**, Bolu-Merkez-**Afşar**, Bursa-Yenişehir-**Afşar**, Çankırı-Çerkeş-**Afşar**, Çorum-Kargı-Hacıhamza-**Avşar**, Denizli-Acıpayam-**Karahüyükafşarı**, Denizli-Acıpayam-**Kumafşarı**, Erzincan-Refahiye-**Avşarözü**, Gümüşhane-**Avşarbeyli**, Isparta-Aksu-**Yakaafşar**, Isparta-Gelendost-**Afşar**, Kahramanmaraş-**Avşar**, Kahramanmaraş-Türkoğlu-**Avşarlı**, Karabük-Eflani-**Afşar**,

Kastamonu-Küre-**Afşargüney**, Kastamonu-Küre-**Afşarımam**, Kastamonu-Taşköprü-**Afşar**, Kayseri-Pınarbaşı-**Avşarpotuklu**, Kayseri-Tomarza-**Avşarsöğütlü**, Kayseri-Tomarza-Toklar-**Avşarobası**, Kırıkkale-Delice-**Büyükafşar**, Kırıkkale-Delice-**Küçükafşar**, Konya-Beyşehir-**Bayavşar**, Konya-Beyşehir-**Küçükavşar**, Konya-Çumra-Dinek-**Afşar**, Konya-Kadınhanı-Kurthasanlı-**Afşarlı**, Konya-Taşkent-**Afşar**, Kütahya-Çavdarhisar-**Afşar**, Manisa-Sarıgöl-**Afşar**, Manisa-Turgutlu-**Avşar**, Muğla-Milas-**Avşar**, Sivas-Akincılar-**Avşar**, Sivas-Divriği-**Avşarcık**, Sivas-İmranlı-Karacaören-**Avşar**, Sivas-Kangal-Kuşkayası-**Avşarören**, Sivas-Zara-**Avşar**, Şanlıurfa-Bozova-**Şanlıavşar**, Tekirdağ-Barbaros-**Avşar**, Tokat-Çamlıbel-**Avşarağzı**, Yozgat-Çayıralan-**Avşaralanı**.

Bu boyların yaygın olarak yaşadığı yerlerde, yerel yerleşimlerdeki yer ve hayvan isimlerinde olduğu gibi büyük ölçüde günlük konuşma dilinde de aynı kelimelerin aynı ifade biçimiyle aynı anlamlarda kullanıldığı görülmektedir. Turan Koç hocanın çalışması bu bölgeler için ilk ve önemli çalışmalardan birisi olmuştur. Bu çalışma ile biz de bu seriye güneyden katkı vermek istedik. Bu tür çalışma-

ların milli bütünlüğe katkısı olduğu gibi, yerel dilin hatırlanması ile Türk dilinin kadim özünün de yeniden canlanmasına ve yaşatılmasına katkıda bulunabilir. Bundan sonra yukarıda sıraladığımız illerimizde de benzer çalışmalar yapılır ve sonunda bütünleştirilirse çok daha yararlı bir hizmet olacaktır. Bu çalışmada Hatay ilinin ağırlıklı olarak doğu ve kuzey kısımlarında daha yaygın olarak kullanılan kelime ve ifadeler yer almaktadır.

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	iv
Sunuş.....	v
A	1
B	14
C	23
Ç	28
D	36
E	51
F	57
G	60
H	86
I	94
İ	96
K	101
L	110
M	113

N	117
O	119
Ö	122
P	125
R	129
S	129
Ş	145
T	150
U	159
Ü	163
V	165
Y	167
Z	181
Kaynaklar	185

A

Aafen: Kalitesi düşük, çok şiddetli değil, ucuz, zararsız, değeri düşük.

Aafenirek: Değeri düşükçe.

Aagin: Bir yana yatmış, sarkık, yatık, eğilmiş.

Aalene aalene: Dinlene dinlene, yavaş yavaş, dinlenerek.

Aalenmek: 1. Ağırdan almak, beklemek, durmak, 2. Birisi ile dalga geçmek, onu alaya almak, "Benimle aaleniyong mü?" 3. Kısa süreli durmak, gecikmek.

Aaleşmek: 1. Oyalanmak, vakit geçirmek, kısa süreli beklemek. 2. Oturmak, yaşamak, "Nerelerde aaleştin?"

Aaletmek: Bekletmek, alı koymak, durdurmak.

Aarcık: Zakkum ağacı.

Aari burü: Yamuk yumuk, dolambaçlı.

Aari: Eğri.

Aasamak: 1. Topallamak, dengelessiz adım atmak, 2. İşin duraksaması, düzenli gitmemesi.

Aasik halkı: Kadın, kadıncağız.

Aatlemek: Mercimek, pirinç, nohut gibi şeyleri küçük taş, ot tohumu gibi yabancı maddelerden temizlemek, ayıklamak.

Aaz aaza vermek: 1. Söz birliği etmek, anlaşmak, 2. İki, üç kişinin başkaları duymayacak şekilde fısıldaşması, konuşması.

Aaz dalaşı: Ağız dalaşı, sözlü kavga, atışma, davlaşma.

Aaz: 1. Yeni doğum yapmış hayvanın ilk sütünün kesilmiş hali, 2. Ağız, 3. Laf söyleme şekli (Yarım aaz söyledi...).

Aazlık: 1. Nikotini süzmek için sigaranın arkasına takılan, pipo emeceğini andıran ağaç boru, 2. Sıvı aktarmada kullanılan huni şeklinde ucu ince kap.

Aba: Genellikle yün kumaştan yapılan ve üstten giyilen geniş giysi, keçeden yapılmış palto.

Abaf (Aboo-abavv): Hayret, yadırgama ifadesi.

Abara: Su değirmenine su taşıyan kanalın değirmenin kasnağına suyu hızla akıtan ve düdüklüğüne yakın yerinin adıdır.

Abarii: Bir şaşkınlık ünlemi.

Abayı yakmak: Âşık olmak, birine tutulmak, vurulmak.

Abbaa: Bembeyaz, süt beyaz.

Abbak aş: Pirinç pilavı.

Abık sabık: Saçma sapan, akla yatkın olmayan (konuşma).

Ablak: Geniş, parlak, özellikle önden saçları dökülen kimse.

Accık (Acıcık): 1. Biraz, bir parça, "Accık ileri git", 2. Çok az, pek az, birazcık.

Acer: Taze, yeni.

Acimik: Safra kesesi, özellikle kurbanda kesilen hayvanın safra kesesi için bu kavram kullanılır.

Acışmek: Yaranın sızlaması, keskin ağrılarla rahatsız olmak, üzülme.

Ad takmak: Pek hoş gitmeyen bir ad ya da lakap takmak.

Adam akıllı: Düzgün, hoş gitenden, tam olmuş denecek türden, "Adam akıllı iş yaptı".

Adamsınmak: Adam yerine konmak.

Adı batasıca: "Ölsün, adı sanı kalmasın" anlamında bir beddua.

Adı batmeesice (batmayasıca): "Kötü şeyler yaptın, ama yine de unutulup gitmesin" anlamında çok da ciddi olmayan bir beddua.

Adı belli olsun: 1. "Değerini, fiyatını önceden bilelim" anlamında bir deyim, 2. Karar verelim.

Adı çıkmak: Kötü birisi olarak tanınmak, "Adı çıkmış dokuza inmez sekize".

Adı sahibine çekmek: Kendisine akraba birisinin adı verilmiş olan kimsenin huyunun da ona benzemesi.

Adı üstünde: Adının anlamına uygun olarak, adından da anlaşıldığı gibi, ismiyle müsemma.

Adımı adımına: 1. Ayak ölçüsüyle aynı uzunlukta, 2. Eksiksiz, fazlasız, tam, eşit.

Adını getirememek/çıkarmamak: Hatırlayamamak, özellikle konuşma sırasında birisinin, bir şeyin adını söyleyememek.

Adını koymak: Tam olarak ne yapılacağını belirlemek, karar vermek.

Adını sen getir: Konuşma sırasında birisinin ya da bir şeyin adı hatırlanamadığında söylenen, "Sen hatırlat, bana yardımcı ol" anlamında bir deyim.

Aetlemek: Yabancı, istenmeyen maddelerden temizlemek.

KAYNAKLAR

- Argoca Türkçe Sözlük. (2024). Hatay sözlüğü. <https://www.argoca.com/Anasayfa>.
- Ekogündem. (2019). Hatay Şivesi. <http://ekogundem.org/2019/07/13/hatay-sivesi-bre-okuyak-hele/>.
- Ekşi Sözlük. (2024). Hatay Ağzı. <https://eksisozluk.com/hatay-agzi--1816601>.
- Erzin Belediyesi. (2024). Bölgede Kullanılan Kelimeler Sözlüğü, <https://www.erzin-bld.gov.tr/butun-yonleriyle-erzin/bolge-de-kullanilan-kelimeler-sozlugu#h-a>.
- Eski Kelimelerimiz. (2024). Kuzuculu’da Halk Dilinde Kullanılan Eski Kelimelerin Anlamları. <https://kuzuculu.blogspot.com/2012/12/eski-kelimelerimiz.html>.
- Haşimi, A. (2019). Hassa Ağzı Ses Bilgisi (Ünlüler). *The Journal of Academic Social Science*, 40(40), 258-270.
- Haşimi, A. (2020). Hatay/Kırıkhan Ağzı ve Standart Türkçenin Göçmen Ağzı-ları Etkilemesi Üzerine. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(76), 1741-1760.
- İç İşleri Bakanlığı (2024). Genel Köy Listesi, İller İdaresi Genel Müdürlüğü, <https://www.alomaliye.com/wp-content/uploads/2020/05/koy-listesi.pdf>.
- Koç, Turan. (2022). *Dilimin Kök Hücresi-Yitik Dünya-Kitabevi* yayını. İstanbul.
- Özmen, M. (2010). Hatay-Erzin Başlamış Köyünden Derlenen Bitki Adları. *Erdem*, (58), 255-268.
- Öztürk, J. (2014). Kilis ve Hatay Ağzlarının Karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 85-122.
- Sümer, Faruk. (1980). *Oğuzlar (Türkmenler) Tarihleri*, Boy Teşkilatı, Destanları. III. Baskı. İstanbul: Ana Yayınları.
- TDK (2024). Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>.
- Telli, B. (2019). Hatay Ağzından Derleme Sözlüğü’ne Katkılar. *Tarih Okulu Dergisi*, XXXVIII, 664-693.
- Yıldırım, F. (2006). Adana ve Osmaniye İlleri Ağzları I: Giriş-İnceleme, Ankara: Tdk, Yayın No. 861/I., I. Cilt: *Adana ve Osmaniye İlleri Ağzları. I Metinler-Sözlük*, Ankara: Tdk, Yayın No, 861.
- Yıldırım, F. (2017). Türkiye Türkçesi Ağzı Atlası İçin Yeni Bir Ön Çalışma: Gibi Edatı ve Yan Biçimleri. *International Journal Of Language Academy*, 5(6).